

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма “Реабілітаційна психологія”
Спеціальність 053 “Психологія”
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «09» вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи психокорекції залежностей
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4/8
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 12 год. Семинарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна «Основи психологічної корекції залежностей» присвячена вивченню змісту та основних стратегій психокорекції та соціальної профілактики залежностей.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою курсу є формування у студентів цілісного уявлення про біологічні та психосоціальні чинники виникнення залежної поведінки та надання їм психологічної допомоги. Цілі курсу: ознайомлення із психологічними особливостями осіб, схильних до залежних розладів, оволодіння навичками здійснення психологічної допомоги та психокорекційної роботи особам, схильним до адитивної поведінки.	
4. Результати навчання (компетентності)	
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, самогенно. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, професійно володіти соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації. Фахові компетентності СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій, аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК8. Здатність організовувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.	

5. Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
 ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
 ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
 ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
 ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
 ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
 ПР11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
 ПР12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
 ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
 ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.
 ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
 ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.
 ПР19. Організовувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.
 ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.

6. Організація навчання курсу

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Кількість навчальних годин		
Лекції	12 год		
Семінарські/практичні заняття	18 год		
Самостійна робота	60 год		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс/ (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
8	053 психологія	4	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		Лекції	Заняття
			Самостійна робота
Тема 1. Предмет та задачі курсу «Основи психокорекції залежностей».		2	7
		2	7

Тема 2. Загальна характеристика адиктивної поведінки, закономірності розвитку.			
Тема 3. Різновиди та моделі профілактики адиктивності.		2	7
Тема 4. Алкогольна та нікотина залежність: симптоматика, стадії та механізми виникнення	2	2	6
Тема 5. Наркоманія та токсикоманія: симптоматика, стадії та механізми виникнення.		2	7
Тема 6. Нехімічні (поведінкові) залежності.	2	2	6
Тема 7. Основні види харчових залежностей та сексуальних адикцій.	2	2	6
Тема 8. Сутність «соціально прийнятних» форм нехімічних залежностей	2	2	7
Тема 9. Зміст психологічної допомоги особі, схильній до залежності.		2	7
ЗАГ:	12	18	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Усні та письмові відповіді – 20 балів Самостійна робота – 20 балів Контрольна робота – 10 балів Залік – 50 балів Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів - опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б); - підготовка і презентація реферату (максимум 10б); - тестування (максимум 10 б); - конспект першоджерел з презентацією (максимум 10 б); - контрольна робота(максимум 5 балів); - інші 50 балів – це залікова творча робота Підсумковий контроль – залік Сумарна кількість – <i>100 балів.</i> Критерії оцінювання знань студентів: В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Методи психологічної допомоги особам з невротичними розладами» закладені наступні критерії: 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявності у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем дисципліни, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й творчого мислення.

	Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди). Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з патопсихології, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно вербалізуються. Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем навчальної дисципліни, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.
Вимоги до письмової роботи	Студентам необхідно вибрати із вид роботи, з яким хоче кожен з них провести дослідження, яке потрібно описати(письмова робота) презентувати на парі. Власне виконання індивідуальної роботи покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мислительні операції в опрацюванні навчального матеріалу (абстрагування, порівняння, конкретизація, узагальнення, схематизація, аналіз, синтез тощо), розвиває критичне мислення, а також творче мислення, що особливо виявляється у здатності репрезентувати опрацьований матеріал, а також у здатності його представляти у формі патопсихологічного висновку.
Семінарські заняття	1. Предмет та завдання курсу. 2. Загальна характеристика адиктивної поведінки, закономірності розвитку. 3. Чинники та механізми формування залежних розладів. 4. Діагностика особистісної схильності до адиктивної поведінки. 5. Загальна характеристика хімічних залежностей. 6. Алкогольна залежність. Стадії алкоголізму. 7. Нехімічні (поведінкові) залежності. 8. Основні види харчових залежностей та сексуальних адикцій. 9. Принципи та методи психологічної корекції адиктивних розладів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Умови допуску до підсумкового контролю (залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування занять та підготовка до різних форм їх проведення). Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали додаються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 25 балів).
Підсумковий контроль	форму контролю (залік); форму задачі (письмова);
7. Політика курсу	
Політика курсу «Основи психокорекції залежностей» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань з пропущених пар без поважних причин. Студенти, які слухають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, написати реферат). У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю (у разі якщо він не відпрацює пропущені заняття і не виконає обов'язкову навчальну програму). Якщо студент не ліквідував заборгованість і не набрав мінімум 25 балів, він буде спрямований на повторне проходження курсу.	
8. Рекомендована література	
1. Андреева Т. Вільний час підлітків та ризик вживання алкоголю / Т.Андреева, О. Якунчикова // Соціальна психологія. 2011. № 2. С.70-79	

2. Барамзіна М. Адиктивна поведінка як соціально-психологічний феномен / М. Барамзіна // Здоров'я та фіз. культура. 2010. № 30. С.18-20 3.
3. Бараннік В.А. Психологічна характеристика особистості з адиктивною поведінкою / В.А.Бараннік, В.М.Марченко // Вісник Київ. міжнар. ун-ту ; редкол.: Піроженко Т. О. [та ін.]. К., 2006. С.27-37
4. Завадська Л.А. Профілактика адиктивної поведінки / Л.А.Завадська // Соціальна педагогіка: [навч.-метод. посіб.] / за ред. Л.К.Грицюк, В.С.Петровича. Луцьк, 1999. С.105-111
5. Карабин Т.В. Особливості міжособистісного спілкування в мережі "Internet" // Актуальні проблеми психології. Т. 1. Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. К., 2002. Частина 5. С. 41-47.
6. Максимова Н.Ю., Толстухова С.В. Соціально-психологічний аспект профілактики адитивної поведінки підлітків та молоді. К., 2000. 200 с.
7. Матейко Н.М. Клінічна психологія:Словник-довідник. Івано-Франківськ, 2015. 134с.
8. Максимова Н.Ю. Психологія адиктивної поведінки: навч. посіб. К.: 2002. 308 с.
9. Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі // Соціальна педагогіка: підруч. / за ред. А.Й.Капської К., 2009. С.357-360. та ін.
10. Сердюк О.О. Соціальна робота з особами з наркотичною та алкогольною залежністю / О.О.Сердюк, Ю.Л.Белоусов // Соціальна робота в органах внутрішніх справ України: навч. посіб. Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2006. С.303-324
11. Яременко О.О. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика. К.: 2005. Кн. 7. 196 с.
12. Gwinnell E, Adamec C. The Encyclopedia of Addictions and Addictive Behaviors / E. Gwinnell, C. Adamec. New-York: Facts on File Inc., 2006. 345 p.
13. Hagedorn B.W., Juhnke G.A. Treating the Sexually Addicted Client: Establishing a Need for Increased Counselor Awareness / B.W. Hagedorn, G. A. Juhnke // Journal of Addictions & Offender Counseling April 2005, Volume 25. P. 66-86.
14. Kruger D. J., Wang X. T., Wilke A. C. Towards the development of an evolutionarily valid domain-specific risk-taking scale / D. J. Kruger, X. T. Wang, A. C. Wilke // Evolutionary Psychology, Vol. 5(3), 2007

7. Контактна інформація

Кафедра	Загальної і клінічної психології
Викладач Гостьові лектори	Кандидат психологічних наук, доцент Матейко Наталія Михайлівна
Контактна інформація викладача	nataliya.matejko@pnu.edu.ua

Викладач

Н.М. Матейко